

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 grudnia 2019r.

Sąd Okręgowy w Toruniu, I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: sędzia Andrzej Westphal

Protokolant: st. sekr. sąd . Katarzyna Chudzińska

po rozpoznaniu w dniu: 12 grudnia 2019r. w T.

sprawy z powództwa: Banku (...) S.A. z siedzibą w W.

przeciwko: E. K.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną wobec powoda Banku (...) S.A. z siedzibą w W. umowę darowizny nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą o numerze (...), zawartą dnia 25 września 2017r. przed notariuszem A. R. - rep. A numer (...) – pomiędzy B. K. i pozwaną E. K. oraz zezwała powodowi na dochodzenie zaspokojenia z tej nieruchomości wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty z dnia 7 maja 2018r. wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie , VI Wydział Cywilny – sygnatura akt VI Nc-e 775870/18 ,

II. w pozostałej części oddała powództwo ,

III. zasądza od pozwanej E. K. na rzecz powoda Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 11.199,00 zł (jedenaście tysięcy sto dziewięćdziesiąt dziewięć) z tytułu zwrotu kosztów procesu .

Sygn. akt I C 1422/19

UZASADNIENIE

Powód Bank (...) S.A. z siedzibą w W., wniósł pozew przeciwko E. K. . Domagał się w nim :

1. uznania za bezskuteczną umowy darowizny nieruchomości położonej w T. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), zawartej w dniu 25.09.2017 r. pomiędzy B. K. jako darczyńcą, a pozwaną E. K. – jako obdarowaną, przed notariuszem A. R., repertorium A nr 7581/2017 oraz nakazania pozwanej znoszenia egzekucji w celu zaspokojenia wierzytelności stwierdzonej nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie, IV Wydział Cywilny z dnia 07.05.2018 r., sygn.. akt VI Nc-e 775870 zaopatrzonym w klauzulę wykonalności z dnia 20.06.2018 r., nadaną przez Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie VI Wydział Cywilny, która to wierzytelność na dzień 05.11.2018 r. wynosiła 107.217.72 wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 06.01.2018 r. do dnia zapłaty,
2. zabezpieczenia powództwa poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania przez pozwaną w/w nieruchomości,
3. zasądzenia od pozwanej na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. (k. 3-10)

Postanowieniem z dnia 22 sierpnia 2019 r. sąd zakazał pozwanej zbywania i obciążania nieruchomości do czasu prawomocnego zakończenia postępowania. (k. 56-56v)

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej kosztów procesu według norm przepisanych. (k. 70-73)

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu (...) córka pozwanej B. K. (nosząca wówczas nazwisko U.) kupiła nieruchomość stanowiącą lokal mieszkalny numer (...) znajdujący się na parterze budynku położonego w T., przy ul. (...). Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi dla niego księgę wieczystą o numerze (...). Na zakup tej nieruchomości uzyskała ona kredyt hipoteczny w powodowym banku. Został on zabezpieczony poprzez ustanowienie hipoteki na tej nieruchomości w wysokości 408.000,00 zł.

dowód: zeznania świadka B. K. k. 103 v, przesłuchanie pozwanej k. 106 v - 107, akta księgi wieczystej: umowa k. 75 - 77, zawiadomienie o wpisie k. 78 - 78 v, wniosek o wpis hipoteki k. 79, pismo z banku k. 81, oświadczenia k. 82 - 83, zawiadomienie o wpisie k. 84,

W dniu 2 listopada 2016r. B. K. zawarła z powodowym bankiem umowę „Pożyczki ekspresowej nr (...)”. Jej w wysokość wynosiła 97.732,56 zł. Pozyskane środki zamierzała przeznaczyć na własną działalność gospodarczą. Uruchomiła ją w grudniu 2016r. Liczyła się bowiem z tym, że zostanie zwolniona z zakładu w którym dotychczas pracowała. Faktycznie, nastąpiło to w marcu 2017r.

B. K. początkowo prowadziła sklep mięsny, a później przekształciła go w garmazeryjny. Na jego zapleczu prowadziła kuchnię. Początkowo przez miesiąc lub dwa miała zyski pozwalające na ponoszenie kosztów związanych z tą działalnością. Później nie osiągała dochodu. Gorszy okres nastąpił już w lecie 2017r. Po roku działalność przynosiła straty. Nie udało jej się kontynuować mimo, że B. K. znalazła tańszy lokal na jej prowadzenie. W maju lub czerwcu 2018r. zlikwidowała działalność.

dowód: zeznania świadka B. K. k. 103v, przesłuchanie pozwanej k. 106 v - 107, umowa pożyczki k. 11-15 v,

Od początku B. K. nie płaciła rat „Pożyczki ekspresowej”, gdyż nie miała na to pieniędzy. Prowadziła rozmowy z powodowym bankiem licząc na jakąś pomoc w spłacie. Prosiła o jej zawieszenie na jakiś czas. Spotkała się z odmową. W lutym lub marcu 2017r. uzyskała natomiast zawieszenie spłaty kredytu hipotecznego. Ponownie miała go spłacać we wrześniu 2017r.

W 2017r., po zwolnieniu z pracy, B. K. zaczęła nalegać na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz pozwanej. Miało to nastąpić „na wszelki wypadek”, gdyby coś „nie wyszło” z działalnością gospodarczą. Bała się, że nie będzie mieć dochodu.

W dniu 25 września 2017r. została zawarta umowa darowizny w formie aktu notarialnego. B. K. darowała swojej matce - pozwanej E. K. - nieruchomość położoną w T. przy ul. (...) oraz ruchomości szczegółowo opisane w tej umowie, np.: telewizory, konsolę „P. station”, kino domowe. Chciała przez to uniemożliwić byłemu mężowi A. U. zabranie tych rzeczy lub ich zniszczenie, gdyż w tym czasie toczyła się ich sprawa rozwodowa.

Na koniec sierpnia 2017r. zadłużenie z tytułu kredytu hipotecznego wynosiło 207.000 zł, w tym kapitał stanowiła kwota 191.000 zł. Pozwana nie spłacała go przed zawarciem umowy darowizny. Namawiała córkę, żeby starała się o zawieszenie spłaty. Z tego też powodu mówiła, żeby jeszcze wstrzymać się z darowizną. Dopiero po upływie okresu wstrzymania płatności rat pozwana przejęła ich regulowanie. Rata wynosi 1.000 zł miesięcznie.

B. K. zależało na regularnej spłacie kredytu hipotecznego, gdyż był on zabezpieczony hipoteką. Obawiała się, że nie będzie w stanie go spłacać i wystarczająco zaległości za trzy raty, żeby bank wypowiedział umowę. Chciała natomiast czuć się bezpiecznie.

Do chwili obecnej nie ma żadnych zaległości w spłacie kredytu hipotecznego.

Pozwana ponosiła wszystkie koszty związane z nieruchomością będącą przedmiotem darowizny . Już w 2013r. , po kupnie nieruchomości, dokonała tam remontu, szczególnie ,że w tym budynku miał miejsce wybuch pieca grzewczego. Między innymi , naprawy wymagał komin. Pozwana wzięła pożyczkę na ten cel .

Córka B. K. mieszkała z pozwaną. Po urodzeniu dziecka przeniosła się do B. K. , która nadal mieszkała przy ul. (...). Mąż pozwanej już wtedy prawie nie chodził i był cewnikowany . Pozwana pozostała z nim w swoim dotychczasowym mieszkaniu .

dowód: zeznania świadka B. K. k. 103 v - 105 , przesłuchanie pozwanej k. 106 v - 107 , umowa darowizn k. 95 - 97 v akt księgi wieczystej ,

Ze względu na brak spłaty zadłużenia przeterminowanego , w piśmie z dnia 23 października 2017 r. powód skierował do B. K. oświadczenie o wypowiedzeniu umowy pożyczki nr (...) z dnia 2 listopada 2016 r. Następnie w piśmie z dnia 20 lutego 2018 r. wystosowano ostateczne przedsądowe wezwanie do zapłaty zadłużenia, wynoszącego na dzień sporządzenia wezwania łącznie 96.268,38 zł.

dowód: wypowiedzenie umowy k. 17 , potwierdzenie odbioru k. 18 , ostateczne wezwanie przedsądowe k. 19 , potwierdzenie odbioru k. 20,

W nakazie zapłaty wydanym w dniu 7 maja 2018r. w elektronicznym postępowaniu upominawczym (sygn. akt VI Nc-e 775870/18) nakazano B. K., żeby w ciągu dwóch tygodni od jego doręczenia zapłaciła powodowi - Bankowi (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. - kwotę 98.620,56 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia 2018-04-26 do dnia zapłaty oraz kwotę 1.233,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego Lublin - Zachód w Lublinie z dnia 20 czerwca 2018 r. powyższemu nakazowi zapłaty nadana została klauzula wykonalności.

dowód : nakaz zapłaty k. 21 , postanowienie k. 22 ,

Pismem z dnia 26 czerwca 2018 r. powód wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec dłużniczki B. K., celem wyegzekwowania powyższych należności. W toku egzekucji Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Toruniu R. C. ustalił, iż dłużniczka nie posiada stałej pracy zarobkowej, jest zarejestrowana w urzędzie pracy bez prawa do zasiłku, zaś należącą do niej nieruchomość aktem darowizny z dnia 25 września 2017 r. przekazała swojej matce - pozwanej E. K..

Obecnie B. K. utrzymuje się z alimentów otrzymywanych na młodszego dziecko oraz świadczenia 500 + . Niekiedy korzysta z pomocy społecznej . Czasami wykonuje „prace dorywcze” jako kucharka . Ma problemy z kręgosłupem . Nie może dźwigać . Nawet gdy się gdzieś zatrudni , to po dwóch - trzech dniach rezygnuje , gdyż fizycznie nie daje rady . Zdarza się także ,że przygotowuje catering na jakieś małe imprezy np. komunie święte. Przygotowuje wyroby garmazeryjne i potrawy w galarecie , które klienci odbierają osobiście . Nie ma z tego dużego dochodu . W okresie letnim pracowała w restauracji (...) . Obecnie nic nie robi zawodowo. Uczęszcza na zabiegi rehabilitacyjne ze względu na problemy z kręgosłupem . Nie posiada orzeczenia o niepełnosprawności .

dowód: przesłuchanie pozwanej k. 106 – 106 v , akta postępowania egzekucyjnego Km 567/18 : wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego k. 24-26 , informacja o stanie egzekucji k. 27 , pisma z których wynika stan zadłużenia na dzień 28 sierpnia 2019r. k. 43 – 44 ,

W postanowieniu z dnia 19 czerwca 2019r. Sąd Rejonowy w Toruniu dokonał zabezpieczenia na rzecz A. U. poprzez : zakazanie E. K. (pozwanej w tamtej i w tej sprawie) zbywania i obciążania nieruchomości dla której jest prowadzona księga wieczysta o numerze (...) oraz nakazanie wpisania ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu . W uzasadnieniu tego postanowienia wskazano , między innymi , że A. U. ma wierzycelność wobec B. K. w wysokości 60.000,00 zł z

odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 kwietnia 2018r. zgodnie z treścią ugody sądowej zawartej dnia 13 czerwca 2017r. Dłużniczka nie wywiązała się z niej , a postępowanie egzekucyjne okazało się nieskuteczne.

dowód: przesłuchanie pozwanej k. 107 v , postanowienie k. 106 – 107 akt księgi wieczystej .

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty złożone do akt sprawy, a także zeznania pozwanej E. K. i świadka B. K.. Dowody te wzajemnie się uzupełniają i tworzą logiczną , niesprzeczną całość – z wyjątkiem fragmentów , o których będzie mowa w dalszej części uzasadnienia . Z tych przyczyn sąd dał wiarę tym zeznaniom – poza pewnymi wyjątkami .

Powód wywodził swoje roszczenie z art. 527 k.c. (kodeksu cywilnego) . Zgodnie z paragrafem 1 tego przepisu , gdy skutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową , każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego , jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli , a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć. Paragraf 2 tego artykułu stanowi ,że czynność jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli , jeżeli w skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu , niż był przed dokonaniem tej czynności. Zgodnie z paragrafem 3 jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku , domniemywa się ,że osoba ta wiedziała , iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Wskazać też należy na art. 528 k.c. Przepis ten stanowi ,że jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną , chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć , że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli .

Umowa darowizny jest właśnie umową na podstawie której dochodzi do bezpłatnego przysporzenia majątkowego po stronie obdarowanego . Art. 888 § 1 k.c. stanowi bowiem ,że przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swojego majątku .

Istotne znaczenie w sprawie ma też art. 529 k.c. Zgodnie z tym przepisem jeżeli w chwili dokonywania darowizny dłużnik był niewypłacalny , domniemywa się ,że działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli . To samo dotyczy wypadku , gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny .

Dłużniczka powodowego banku (...) była niewypłacalna w chwili dokonania darowizny . Od początku nie regulowała rat pożyczki . Zaprzestała też płacenia rat kredytu hipotecznego . Nie jest wiarygodne jej zeznanie ,że jeszcze w 2018r. osobiście spłacała kredyt hipoteczny – k. 103 v . Twierdzenie to pozostaje w sprzeczności z zeznaniami pozwanej ,że po upływie okresu zawieszenia płatności , czyli we wrześniu 2017r. , to już pozwana ten kredyt spłacała . Jest to logiczne . Przecież , gdyby B. K. nie miała problemu z jego regulowaniem , to by nie występowała o pomoc do banku. Uzyskała ją w formie zawieszenia spłaty na pół roku . Działalność gospodarza tylko przez miesiąc lub dwa przynosiła dochód . Było to więc pod koniec 2016 i na początku 2017r. W lato 2017r. już miał miejsce „gorszy okres” – jak to określiła pozwana – k. 106 v. Był on więc zbieżny w czasie z uzyskaniem zawieszenia spłaty kredytu hipotecznego. Działalność już nie przynosiła dochodu . Jest więc logiczne ,że to pozwana przejęła spłatę tego kredytu ze swoich środków . Jej córka nie miała bowiem żadnych pieniędzy na ten cel, a bała się ,że na skutek zaległości umowa zostanie wypowiedziana . W konsekwencji prowadziłyby to do utraty prawa własności nieruchomości.

W chwili dokonania darowizny dłużniczka B. K. nie miała własnych środków finansowych i samodzielnie nie spłacała należności wobec powodowego banku . Pożyczki objętej tytułem wykonawczym w postaci elektronicznego nakazu zapłaty w ogóle nie spłacała . B. K. była więc niewypłacalna.

Dodać należy , że w chwili dokonania darowizny była ona także dłużnikiem byłego męża A. U. z tytułu ugody . Okoliczność , że do dnia 19 czerwca 2019r. (data wydania postanowienia o zabezpieczenia przez Sąd Rejonowy) nie dokonała zapłaty na jej podstawie , a egzekucja okazała się bezskuteczna , tym bardziej uzasadnia ocenę , że była ona niewypłacalna w chwili dokonania darowizny . Brak jest podstaw do uznania , że w chwili zawarcia ugody z mężem w ogóle miała środki , żeby wywiązać się z niej . W chwili zawarcia umowy darowizny nie godziła się bowiem nawet na to , żeby były mąż zabrał jakieś przedmioty znajdujące się w mieszkaniu przy ul. (...) . Dlatego też umowa ta objęła te ruchomości .

W niniejszej sprawie na więc zastosowanie domniemanie z art. 529 k.c. Pozwana go nie obaliła . Wręcz przeciwnie , z jej zeznań oraz z zeznań świadka B. K. jednoznacznie wynika , że B. K. nie miała środków na regulowanie zobowiązań . Za priorytet uznała „ochronę” nieruchomości , a tylko ze środków pozwanej mógł być spłacany kredyt hipoteczny. Przeniosła więc własność „na wszelki wypadek, gdyby coś nie wyszło z działalnością gospodarczą” . Nie jest to tłumaczenie wiarygodne , bo przecież w chwili dokonania darowizny to już ta działalność nie przynosiła dochodu – „nie wychodziła” . B. K. doskonale wiedziała , że właśnie na tę działalność wzięła pożyczkę w powodowym banku oraz , że jej w ogóle nie spłaca . Zdawała sobie sprawę , że jedyny jej majątek stanowi nieruchomość przy ul. (...) . Dokonała więc darowizny po to , żeby powód nie mógł uzyskać zaspokojenia z tego składnika majątkowego.

Nie jest wiarygodne , że były jeszcze jakieś inne przesłanki dokonania darowizny . Nie był nią fakt dokonywania przez pozwaną nakładów na nieruchomość . Pozwana czyniła je już bezpośrednio po jej nabyciu , czyli w 2013r. Było więc wystarczająco dużo czasu na dokonanie darowizny z tej przyczyny , a nie zrobienie tego dopiero wtedy , gdy B. K. zaprzestała płacenia zobowiązań. Nie był też tą przesłanką stan zdrowia męża pozwanej oraz związana z tym kwestia miejsca zamieszkania jej wnuczki i prawnuczki . Mogły one przecież zamieszkać u B. K. bez potrzeby dokonywania darowizny nieruchomości.

Okoliczność , czy pozwana wiedziała o rzeczywistych intencjach działania swojej córki albo mogła się o nich dowiedzieć nie ma znaczenia w sprawie . Wynika to wprost z art. 528 k.c. , a także z treści art. 527 § 3 k.c.

Istotą powództwa paulińskiego jest to , że w przypadku jego uwzględnienia wierzyciel uzyskuje możliwość zaspokojenia się z pierwszeństwem przez wierzycielami osoby trzeciej z przedmiotów majątkowych , które wskutek czynności uznanej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły – art. 532 k.c. Możliwość ta musi dotyczyć konkretnie określonej wierzytelności . Nie ma więc charakteru ogólnego , blankietowego. Zasady te muszą znaleźć odzwierciedlenie w treści wyroku. W związku z tym została więc określona w nim wierzytelność , którą powód może zaspokoić . Jest on skonkretyzowana zgodnie z żądaniem pozwu, poprzez wskazanie tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty wydanego w elektronicznym postępowaniu upominawczym . Wyrok zawiera także zezwolenie na zaspokojenie ze składnika majątkowego , który wyszedł z majątku dłużnika .

Zbędne i nie znajdujące oparcia w przepisach było domaganie się przez powoda, żeby w treści wyroku znalazło się także sformułowanie o nakazaniu pozwanej „znoszenia egzekucji” . Jak już wyżej wskazano, istotą powództwa jest w tym przypadku danie wierzycielowi możliwości działania , a nie nakładanie na pozwanego obowiązku zachowania bierności wobec tej aktywności. W tej nieznaczącej części , odnośnie pominięcia tego sformułowania zawartego w żądaniu pozwu , sąd oddalił powództwo .

Pozwana przegrała sprawę . Oddalenie powództwa dotyczyło tylko nieznaczącej części , o charakterze „technicznym” i nie odnosiło się do merytorycznej istoty sprawy . Na podstawie art. 100 zd. 2 k.p.c. (kodeksu postępowania cywilnego) sąd zobowiązał więc pozwaną do zwrotu powodowi całości kosztów procesu . Składały się na nie : opłata od pozwu – 5.748,00 zł , wynagrodzenie pełnomocnika – 5.400,00 zł (ustalone na podstawie § 8 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – Dz. U. z 2018r. , poz. 265) oraz opłaty skarbowe od pełnomocnictw 51,00 zł – razem 11.199,00 zł .